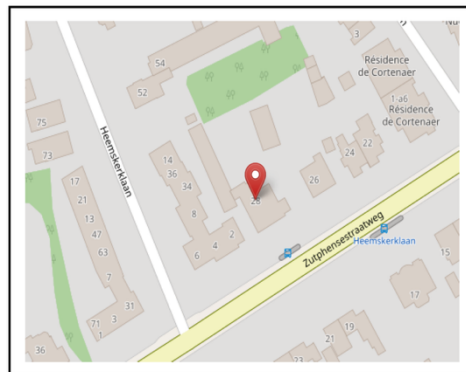

Villa Tusculum
Zutphensestraatweg 28
6881 WS Velp

Monumentgegevens

Monumentnummer 0000467
Inschrijving register 09 december 2008
Kadastrale aanduiding Velp I 1236

Historie en ligging:

Grote vrijstaande villa met twee bouwlagen en bijzonder interieur, gelegen aan de noordzijde van de Zutphensestraatweg. Het pand werd in 1842 in een neoclassicistische stijl gebouwd en draagt de naam "Tusculum". Het werd gebouwd voor Alexander Jacob Baron van Spaen. In 1894 en in 1910 vonden er verbouwingen aan de villa plaats, die vooral aan de achterzijde nog zichtbaar zijn. Het huis heeft een kleine oprijlaan aan de voorzijde en wordt van de weg gescheiden door een fraai ijzeren spijlenhek met pijnappels en twee dubbele draaihekken. In het hek is de naam "Tusculum" verwerkt. Achter het huis bevindt zich een grote tuin waarin een in 1873 gebouwd koetshuis staat. In de tuin staan oude bomen waaronder kastanjes, enkele beuken en een pseudo-Acacia. Deze tuin was vroeger een gedeelte van een bos dat bij Biljoen hoorde.

Plattegrond en opbouw:

De villa heeft een rechthoekige plattegrond en twee bouwlagen. De gevels zijn witgepleisterd en hebben een omlopende en gepleisterde plint. De gevelhoeken zijn voorzien van pilasters met verdiept liggende panelen. Op de scheiding tussen de eerste en tweede bouwlaag bevindt zich een geprofileerde cordonlijst. Aan de bovenzijde eindigen de gevels met een hoofdgestel met een architraaflijst, een vlak fries en een gekorniste kroonlijst met guttae.

Het dak bestaat uit een afgeplat schilddak, belegd met cementpannen. Aan de achterzijde is ter plaatse van de aanbouwen het schilddak naar achter toe verlengd. Aan elke gevelzijde bevindt zich in het dakvlak een dakkapel. De zijschilden hebben een vlak gedekte kapel, het voor- en achterschild een kapel met zadeldakje en, aan de achterzijde, een hijsbalk.

Voorgevel:

De voorgevel heeft een indeling met drie vensterassen. In de risalerende middenas bevindt zich de ingangspartij met een dubbele houten paneeldeur, waarin zich twee ijzeren deurroosters bevinden. Boven de voordeur een bovenlicht en een niet oorspronkelijke glazen luifel met smeedijzeren ondersteuning. Rechts van de voordeur bevindt zich een groot T-schuifraam en links een dubbele tuindeur met panelen en glasvulling. De verdieping heeft in de middenas een Frans balkon met gietijzeren hek. De deur bevindt zich, net als de voordeur op de begane grond, in een geprofileerd kozijn. Aan weerszijden van het balkon een T-schuifraam. De bovenlichten van zowel de begane grond als de verdieping zijn uitgevoerd in kathedraalglas. In het fries is boven dit balkon de naam van de villa geschilderd.

Linker zijgevel:

De linkerzijgevel heeft in de plint twee keldervensters. De indeling van de gevel is asymmetrisch. Op de begane grond bevinden zich van rechts naar links een breed en

een smal T-schuifraam, een verdiept liggend getoogd blind veld met een rond venster en een 6-ruits schuifraam met dichtgezette onderzijde. De vensterdorpels zijn in hout uitgevoerd. Boven de cordonlijst bevinden zich op de verdieping van rechts naar links een breed en een smal T-schuifraam, een getoogd groot 9-ruits trappehuisvenster met glas-in-loodvulling dat de cordonlijst doorsnijdt en een rechthoekig blind gevelvlak. Boven het trappehuisvenster bevindt zich nog een rechthoekig drieruits venster. De éénlaags aanbouw aan de achterzijde bevat in de zijgevel een 6-ruits schuifraam.

Achtergevel:

De achtergevel kenmerkt zich door diverse in hoogte en diepte van elkaar verschillende aanbouwen. In het linkerdeel van het hoofdblok is op elk van de twee bouwlagen een T-schuifraam aanwezig. Het rechterdeel is risalerend en bevat een T-schuifraam op de verdieping met links daarvan weer een uit 1910 daterende aanbouw. Op de begane grond bevindt zich in deze aanbouw een dubbele paneeldeur met bovenlicht en glazen luifel. Op de verdieping bevindt zich een stolpraam met bovenlicht. Rechts van deze tweelaags aanbouw een éénlaags aanbouw met een schuin dakschild met rode muldenpannen. In deze aanbouw een houten deur met bovenlicht en een stolpraam met 3-ruits bovenraam.

Rechter zijgevel:

Deze gevel heeft op de begane grond aan de linkerkant een houten serre met een tegelvloer en winterluiken aan de binnenzijde. De serre heeft grote glasvlakken en een horizontale houten band met vierkante panelen aan de onderzijde, geprofileerde stijlen en bovenramen met veelruits roeden verdelingen. De serre heeft een plat dak en een bakgoot op klossen. Het balkonhek daarboven is in dezelfde stijl uitgevoerd. Rechts van de serre een blind verdiept gevelvlak en een dubbele tuindeur met panelen op het onderste gedeelte. Op de verdieping komt een dubbele balkondeur met panelen op het onderste gedeelte, uit op het balkon. Daarnaast bevindt zich een verdiept liggend blind gevelvlak, een schuifraam en wederom een blind gevelvlak.

Interieur:

Het zeer opvallende en verassend rijke en intacte interieur heeft als belangrijkste onderdelen de beschilderde linnen plafonds in de voor- en achterkamer in het gedeelte rechts van de centraal gelegen gang. Het plafond in de voorkamer is een betrekkelijk eenvoudig plafond met opliggende decoraties, beschilderd met goudverf. Het plafond in de achterkamer, gescheiden van de voorkamer door geheel in hout uitgevoerde schuifdeuren, heeft helder beschilderde linnen panelen in een houten raamwerk. Het centrale 8-zijdige gedeelte heeft een symmetrische decoratie met druivenranken, de omliggende driehoekige en rechthoekige panelen hebben bladmotieven. De twee rechthoekige panelen aan de korte zijden van de kamer zijn beschilderd met kleurige fruitmotieven. In de kamers bevinden zich verder nog enkele originele marmeren schouwen, waarvan er één een waarschijnlijk niet originele, maar fraaie bovenbouw met spiegel in empirestijl heeft. Het stucplafond in de voorkamer links van de gang heeft opliggende decoraties op het plafond en de kooflijst, beschilderd met goudverf. In het interieur zijn ondermeer nog aanwezig de marmeren gang en vloeren, de marmeren lambrisering in de gang, houten deuren met bladmotieven en een groot glas-in-loodraam in het trapportaal. In de aanbouw uit 1910 bevindt zich nog een toiletruimte met Art-Deco tegelwerk en een zeer fraaie toiletpot met bladmotieven, gemaakt bij de potterij Amstel. De keuken heeft een tegelvloer en een houten schouw, de kelder onder de keuken heeft een gedrukt tongewelf.

Bijgebouwen:

Achter het huis bevindt zich een groot koetshuis met zadeldak, belegd met gesmoorde oud Hollandse pannen. Het onderhoud behoevende koetshuis werd in 1873 gebouwd en heeft een omlopende gepleisterde plint en baksteengevels, gemetseld in kruisverband. De zij- en achtergevels zijn gedeeltelijk gepleisterd en bevatten rechthoekige 2-ruits vensters. De voorgevel heeft een dubbele naar buiten draaiende houten deur in een segmentboogvormige opening. Ter hoogte van de bovendorpel bevindt zich een gepleisterde band. De segmentboog heeft gepleisterde geboorte- en sluitstenen. Aan weerszijden van de deur een getoogd venster met bakstenen onderdorpel en strek. Ter hoogte van de zolderverdieping bevindt zich een uitgemetselde koppenlaag. De zolderverdieping heeft een segmentboogvormige dubbele hooideur.

Het interieur van het koetshuis bevat een koetsruimte met een in vlechtwerk gelegde klinkervloer, gepleisterde gevels en een blauw met geel geschilderde plint, eenvoudige houten deuren, een tuigkamer. In het achtergedeelte bevinden zich nog drie intacte paardenboxen met houten deuren met tralies tussen ijzeren palen. In de boxen bevinden zich nog hoge rood/witte tegelwanden en ruiven.

Reden van plaatsing:

Het pand bezit stedenbouwkundige waarde:

- Dit pand, gelegen aan de noordzijde van de Zutphensestraatweg vormt een karakteristiek en beeldbepalend onderdeel van de villabebouwing aan de Zutphensestraatweg uit de periode voor 1940 (ensemble en situeringswaarde).

Het pand bezit architectuurhistorische waarde:

- omwille van de gaaf bewaard gebleven hoofdvorm, de detaillering en het materiaalgebruik. Het in 1842 gebouwde pand is één van de vroegst gebouwde panden aan de Arnhemsestraatweg.
- Als goed voorbeeld van een villa met neoclassicistische kenmerken. Achter het pand is het in 1873 gebouwde en in het interieur nog volledig intacte koetshuis geplaatst dat met het huis en de grote omringende tuin met oude bomen een karakteristiek geheel vormt.
- vanwege meerdere waardevolle en voor de gemeente Rheden zeldzame interieur onderdelen. In tegenstelling tot het sober uitgevoerde exterieur is het interieur bijzonder rijk uitgevoerd. Het meest opvallend zijn de geschilderde linnen plafonds.

Voldoet aan basisnormen a en b alsmede aan de meerwaarden 1b, 1d, 2a, 2c, 2d. Op grond van bovenstaande voldoet het pand aan artikel 1, sub a, b en c van de gemeentelijke monumentenverordening.

Voor en rechterzijgevel - 2017 Foto: Cees Alberts / fotoclub Veluwezoom © CC BY-NC-ND